

*CESTA PŘES ALTERNATIVY
TRADIČNÍHO MODELU K
OSVOBOZUJÍCÍMU POJETÍ
DÍTĚTE*

Karel Rýdl

Fakulta filozofická Univerzity Pardubice

karel.rydl@upce.cz

Trendy v pojetí dítěte

- ★ Přirozený, pudový, instinktivní – mládě potřebuje péči, ale i výchovu k samostatnosti
- ★ Dítě je vtělením nevinnosti, čistoty a naděje, ale i zbavovatel hříchů a zločinů.
- ★ Dítě je malý dospělý, nemá vlastní zvláštnosti a musí se přizpůsobit světu dospělých.
- ★ Dítě má vlastní svět, ten je nutné respektovat, aby byl vývoj přirozený. Dospělý se do jisté míry přizpůsobuje světu dítěte.

Přirozené pojetí dítěte

- ★ Jde o zachování rodu, druhu, společenství.
- ★ Výchova je smysluplná směrem k samostatnosti dítěte.
- ★ Dítě musí být chráněno a ne trestáno fyzicky. Pozitivní přístup.

Dítě je vtělení nevinnosti a naděje

- ★ křesťanské pojetí dítěte – vykupitel hříchů.
- ★ nesmrtelnost (má vlastnosti, co chybí dospělým (Thetis a Achilles)
- ★ Dětská křížová výprava
- ★ stylizace andílka, putti
- ★ Dítě je tabula rasa a je nutné jeho hloupost vymýtit (Locke)

Dítě je malý dospělý

Nemá duši, ta se musí
vypěstovat (podle
představ dospělých),
Míra přizpůsobivosti
předepsaným
povinností vytvořila
hodnotící nástroje –
tresty, odměny.
Díktika strašení –
vymoci si poslušnost.

Zvůle dospělého bez znalosti specifik dítěte a dětství

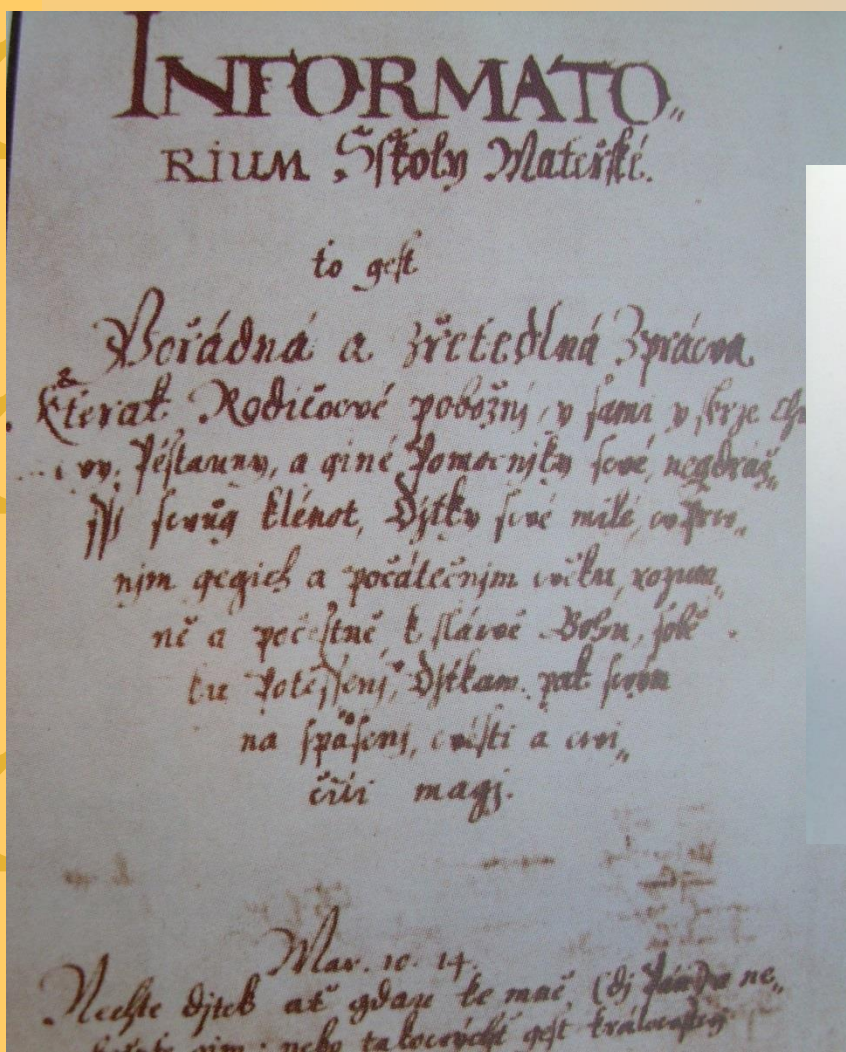

*Kolik umělecké fantazie, ale i
pokřivení bylo zaseto strašením*

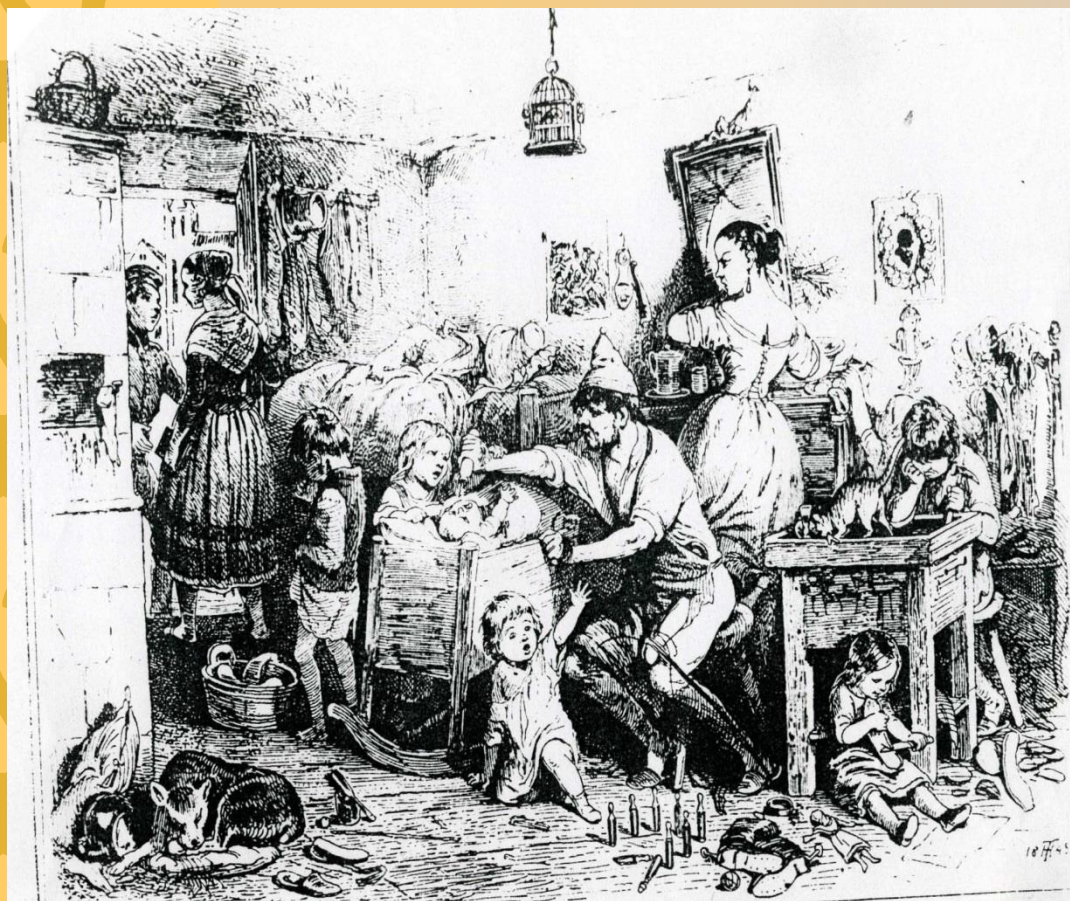

Kompromis mezi idealizací a reálným pojetím dítěte intuitivně – Komenský

Dítě jako předmět vlastních schopností – přirozená výchova- Rousseau

Š K O L K A

čili

prwopocátecnj, praktické, názorné, všestranné

wyučowánj malých djtek

k

wéonému wybraušenj rozumu

a ušlechténj srdce

s

nawedenjm ke čtenj, počtánj a reysowánj

pro

učitele, pěstouny a rodiče

od

Jana Swobody,

učitele prwnj a wzornj školky pro malé djtky w Praze
na Hrádku,

W Praze, 1839.

W knížecj arcibiskupské knihtiskárně, u Wáclawa Špinky.

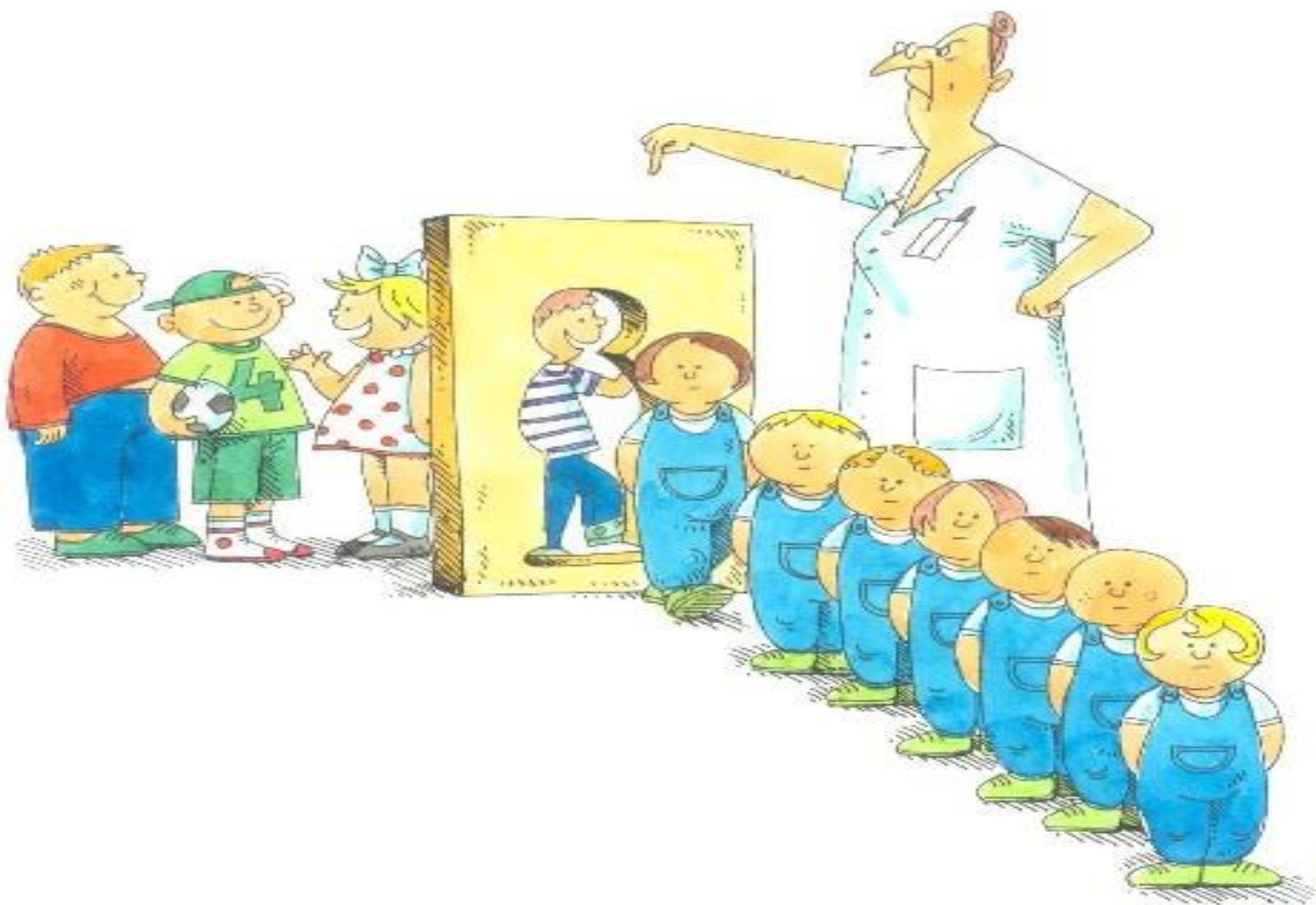
Institucionalizace dětství

- Východisko bylo pojetí „tabula rasa“ (J. Locke)
- Od opatroven k výchovným zařízením – pedagogizace.
- Speciální příprava personálu - profesionalizace.
- Od státních institucí k obecním zařízením x role rodiny potlačena?

Extrémní představa manipulace

Dítě má svá práva – je to reálný člověk

Ellen Keyová – Století dítěte 1902

Maria Montessori – Objevování dítěte

Vývojová stádia (psychologie: Piaget, Vygotskij, Příhoda)

Humanizace (Gardner)

Neuropedagogika – biologické zákonitosti

Jak na výsledky empirických výzkumů reaguje pedagogická praxe?

Alternativy? Ale k čemu?

- ★ Pokusy o projevy respektu k osobnosti dítěte v minulosti
- ★ Pluralita možností mimo mainstream.
- ★ Kolik respektu k osobnosti dítěte unese prodidaktizované školství?
- ★ Kontinuita vývoje umožňuje postupné proměny systému.
- ★ Pojetí inkluze z hlediska osobnostního přístupu?

Perspektivy prožívání dětství

Nové technologie zkracují dítěti
možnosti prožití dětství
ontogeneticky nebo umožňují
naplnění dětství mimo hranice našich
dosavadních představ?

K. Rahner – Teologie der Kindheit 1966

Z. Helus - osobnostní přístup 1986, 2009

Dětství je takové, jaké jsou
podmínky, ale vždy to je dětství.

*Může se dítě vyvíjet samostatně?
Míra svobody rozhodování dítětem.*

*Na co rezignujeme a co získáváme v
liberálním postmodernismu?*

*Technologie či i vize učitelství u
absolventů pregraduální
přípravy?*

*Kolik státu potřebuje výchova
dítěte?*

*Kolik alternativních změn snese
tradiční školství než se promění?*

*Qui bono? – politici,
- zaměstnavatelé
- rodiče a děti*

Co? Jak? Kdy?

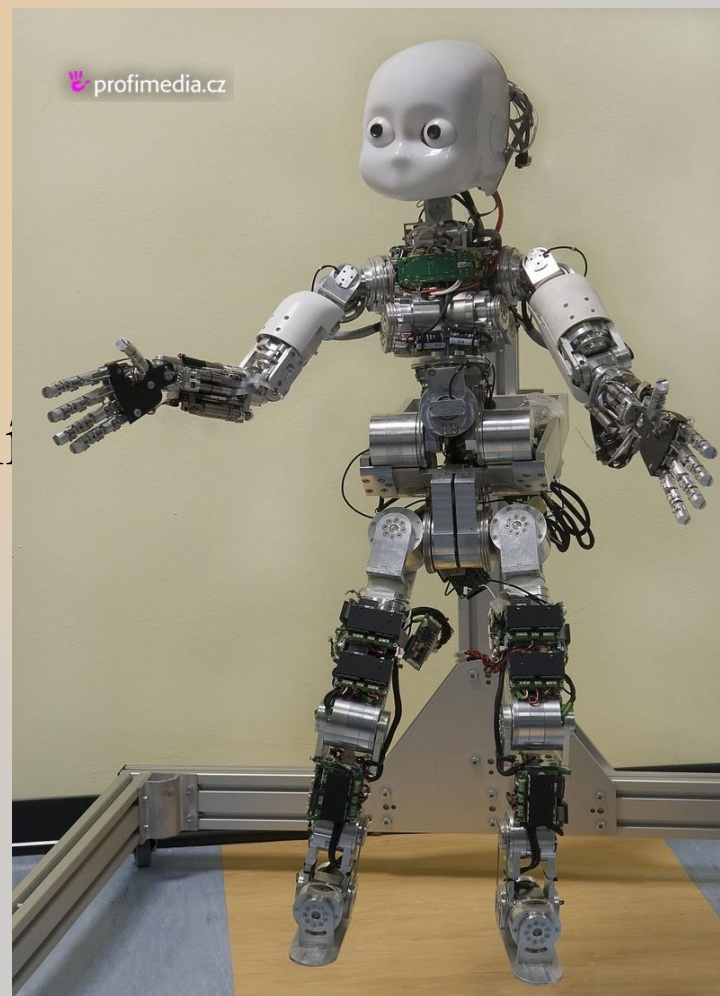

- ★ Využívat vlastní aktivity
- ★ Ovlivňovat lidi okolo sebe.
- ★ Vytvářet zájmová sdružení.
- ★ Bude to trvat dlouho.
- ★ Bude to trvat moc dlouho.
- ★ I tak bychom to měli zkusit – šance pro naše děti a vnuky je v našich rukou.

Co nás čeká v budoucnosti?

- ★ Japonci vyvinuli robotické dítě, které má být určené pro rodiny, které nemohou mít vlastní děti....

Děkuji za pozornost a trpělivost

